

Arbata

Keistas žodis toji mūsų *arbata*. Čia yra susilieję du visiškai skirtingų kalbų žodžiai: lotynų *herba* ‘žolė’ ir kinų *tē* ‘arbatžolė’. Mes šį žodį gavome iš lenkų. Ten dar sveikas išlaikytas pirmasis žodžio komponentas – *herbata*. Lenkams tokį žodį ir arbatą veikiausiai atvežė olandų pirkliai. Apskritai pasaulyje karaliauja kiniškas be ano lotyniško priedo arbatos pavadinimas. Pavyzdžiui, rusų *чай* per visokius tarpininkus (Krymo totorius, kirgizus, mongolus, Kazanės totorius) atkeliavo iš šiaurės Kinijos. Šiaurės kinai šį augalą vadina *chā*. Jau mūsų minėtas *tē* vartojamas pietų Kinijoje. Iš jo kilo anglų *tea*, prancūzų *thé*, italų *te*, vokiečių *der Tee* ir kiti Vakarų Europoje vartojami arbatos pavadinimai.

Į Vakarų Europą arbatžolės XVI amžiuje atvežė portugalų jūrininkai. Į Rytų Europą, kaip rodo paties žodžio kilmė, jos pateko tiesiog iš Azijos. Lietuvą arbatžolės ir jų arbata pasiekė turbūt tik XVIII amžiuje. Nenuostabu, kad žodžio *arbata* nerandame ir senesniuose lietuvių kalbos paminkluose. Tačiau labai įdomu, kad žodis *arbata* pasitaiko Lietuvos lenkų kalboje. Vadinasi, lietuvių polonizmas tapo lenkų lituanizmu. Panašių žodžių „reemigrantų“ randama ir kitose kalbose.

Štai prancūzų kalbos žodis *bougette* ‘odinis krepšys’ nukeliauja į Angliją. Panašia reikšme jį randame vartojamą XV amžiaus anglų kalbos paminkluose. Tačiau 1806 metais anglų *budget*, kilęs iš ano prancūziško žodžio, Paryžiuje oficialiai jau vartojamas biudžeto – pajamų ir išlaidų apskaičiavimo reikšme.

Algirdas Sabaliauskas. Iš kur jie? Pasakojimas apie žodžių kilmę. – Vilnius, 1994. P. 19–20.